

ינואר, 2024

תכנית ות"ת לתמיכה במוקדי מחקר בתחום של מערכות מים יבשתיות (תשפ"ה-תשפ"ח)

רקע

בישיבתה ביום 8.6.2022 דנה ות"ת בגיבוש עקרונות התכנית הרב-שנתית של ות"ת/מל"ג לשנים תשפ"ג-תשפ"ח, ואישרה באופן עקרוני קידום תכנית דגל למחקר בתחום הקיימות ומשבר האקלים, בכפוף לקבלת המשאבים הנדרשים מהאוצר (ראה החלטת ות"ת [כאן](#)). ב-7.12.2022 החליטה ות"ת וב-13.12.2022 החליטה מל"ג על מינוי וועדות היגוי מיעצות בתחומים של: (1) אנרגיה והתמודדות עם שינויי האקלים (2) חקלאות, מזון/תזונה ושימור המגוון הביולוגי, ו-(3) מדעי הים והמים. זאת בהמשך לשאלונים שנשלחו למוסדות המתוקצבים, לסקירה בינלאומית, ולהבנה כי מדובר בתחומים בהם מוערך כי השקעה תוספתית תביא לקפיצת מדרגה, למיצוב האקדמיה הישראלית בחזית המחקר המדעי, ותקדם את מדינת ישראל למעמד של מובילה במציאת פתרונות להתמודדות עם משבר האקלים ועמידה ביעדי הפחתת פליטות גזי חממה וצמיחה בת קיימא.

ב-5.7.2023 הובאו המלצות ועדות ההיגוי לדיון בות"ת (פרטים [כאן](#)) וזו אישרה, בין היתר, הקמת תכנית לתמיכה במחקר בתחום של מערכות מים יבשתיות. דוחות הוועדות המפורטים נמצאים באתר המל"ג. הרציונל לתמיכה במוקדי המחקר מובא להלן.

מחקר בתחום של מערכות מים יבשתיות (לימנולוגיה) כגון: אגמים ומאגרים, נהרות, נחלים, ביצות, אגנים ירוקים ומערכות מי תהום, כולל את הביולוגיה, הגיאולוגיה, הפיזיקה, הכימיה והקלימטולוגיה של מערכות מים אלה, ומתמקד בהבנת יחסי הגומלין בין מרכיבי המערכת והדרכים לשימור תפקודם כספקי שרותי מערכת אקולוגית.

ישראל היא מעצמת מים בקנה מידה בינלאומי. מעמד זה התבסס על פעילות מחקר ופיתוח ממושכת שענתה לצרכים הדחופים של המדינה משנותיה הראשונות, וקודמה מדעית וטכנולוגית באוניברסיטאות ובמכוני המחקר. עם זאת ישנם פערי ידע משמעותיים שיש לטפל בהם, בעיקר בכל הנוגע למים הפנימיים, ולהידרולוגיה, הידרו-גיאולוגיה ואיכות המים של מערכות מים יבשתיות. פערים אלו קשורים לצורך בזיהוי מגמות ותופעות (למשל מקורות זיהום), ובפיתוח גישות ניטור מתקדמות תוך שילוב טכנולוגיות חדשניות וכלים לניתוח נתונים.

פיתוח המצוינות המדעית והיכולות ההנדסיות בתחומים המגוונים של מדעי המים יבטיחו את שימור מעמדה המוביל של ישראל בעולם לנוכח משברים (איכות וכמות) במשקי המים כאן, ובאזורים רבים בעולם.

מטרת התכנית

מטרת תכנית ות"ת לתמוך במוקדי מחקר בתחום אשר יפעל לטובת קידום הידע על מערכות מים מגוונות במטרה לעקוב, לנתח, להבין ולחזות תהליכים ומגמות שינוי במערכות אלו, כמו גם שיקומן. נתונים שיאספו בכלי המדידה השונים שרכישתם והפעלתם תמומן מתקציב המוקד יהיו זמינים לכלל הקהילייה המדעית במדינת ישראל, on line, אבל תותר השתייה של חלק מהנתונים לתקופה של עד שלושה חודשים לשם השלמות הנתונים/מחקר ובקרת איכות, בלבד. חלק מפעילות המוקד תוכל להיות מיועדת לקידום היבטים הנוגעים למדיניות, חינוך, כלכלה ו/או חברה. אפיק הפעולה המוצע לתמיכה – מוקדי מחקר – בניגוד, לדוג' למרכזי מחקר, נבחר על מנת להבהיר שאין הכוונה להקמה של מרכזים פיזיים חדשים, אלא למינוף ושדרוג

יכולות קיימות, ולמיקוד מאמצי המחקר שכיום מבוזרים לרב בין מוסדות שונים. כל זאת על מנת להביא לאימפקט המקסימלי ולשימוש המיטבי בתשתיות.

תקציב התכנית

התקציב המקסימלי לתמיכה במוקד המחקר עומד על 5 מלש"ח לתקופה של ארבע שנים החל מתשפ"ה בכפוף למימון משלים מצד המוסדות בגובה 25% מתמיכת ות"ת.

תנאי סף

- א. התכנית פתוחה לכל אוניברסיטאות המחקר המתקצבות על ידי ות"ת.
- ב. נדרש שיתוף פעולה של חוקרים מלפחות שתי אוניברסיטאות מחקר.

קריטריונים לשיפוט

ניקוד	הסבר	קריטריון
45	הניקוד בקריטריון זה יקבע על פי המצוינות המדעית והחדשנות של תכנית המחקר והערכה של השפעה/תועלת המחקר על/עבור הסביבה/הכלכלה/החברה.	מצוינות ואימפקט המחקר
20	הניקוד בקריטריון זה יקבע על פי איכות וניסיון צוות החוקרים, תחומי ההתמחות, ומידת התאמתם לפרויקט המוצע.	איכות צוות החוקרים
15	הניקוד בקריטריון זה יקבע על פי האופן שבו המחקר משלב מספר דיסציפלינות, מתודולוגיות, כלי מחקר ועוד.	רב תחומיות ההצעה
10	הניקוד בקריטריון זה יקבע על פי היקף ועומק שיתופי הפעולה בין החוקרים המציעים, ובינם לבין שותפים נוספים כגון גופי מחקר חוץ אוניברסיטאיים שיש בהם ידע ויכולות שיתרמו לאיכות המחקר המוצע.	שיתופי פעולה
10	הניקוד בקריטריון זה יקבע על פי התרשמות כללית מאיכות תכנית המחקר המוצעת כולל מדדי ההצלחה שנבחרו.	איכות תכנית המחקר ומדדי הביצוע – התאמה תקציבית

אופן ההגשה

יש להגיש הצעה באנגלית, עד 15 עמודים, המתייחסת לקריטריונים לעיל. על הצעה לכלול תקציר (עד עמוד), ופירוט אודות תכנית הפיתוח כולל מדדי ביצוע שנתיים, וטופס תקציב (ניתן להורדה [כאן](#)). בנוסף, יש לצרף קו"ח מקוצרים של צוות החוקרים (עד 2 עמ'), לא כולל פרסומים. יש לצרף קישורים למאמרים היכן שניתן). במידה ותבקש התקנה של ציוד מדידה בגופי המים, יוגש פירוט מלא של הציודים ואמצעי הניטור שבכוונת קבוצת החוקרים לרכוש/להתקין ורשימת הציודים הרלוונטיים שמצויים ברשותן או מופעלים על ידן וישמשו גם הם לפעילות המוקד. בהצעותיהן של הקבוצות המגישות יובהר כיצד ישולבו פעילויות ניטור קיימות כדי להימנע מכפילות מיותרת. החוקרים אחראים לקבל את כל האישורים הנדרשים לצורך התקנה של ציודים שונים בטבע.

ההצעה תוגש ע"י המוסד המגיש, קרי מוסד אחד אשר יגיש את ההצעה בשם יתר השותפים, ויהיה גם אחראי, במקרה של זכייה, על קבלת וחלוקת תקציב התמיכה ביניהם, וכן על הדיווחים השנתיים אודות התקדמות התכנית, והגשת דוחות הביצוע התקציביים.

המועד האחרון להגשת ההצעות הינו 15.07.2024.

את ההצעות יש להגיש בתיקיה ייעודית בקישור ל-OneDrive.

לקבלת קישור ולשאלות נוספות ניתן לפנות ליפעה יונגרמן, רכזת אסטרטגיה במייל: yifaay@che.org.il.

מימוש הזכייה

תוקם ועדת מעקב שתפקידה יהיה לבחון את הביצועים של התכניות השונות לקידום מדעי הים והמים, ע"פ מדדי ההצלחה שיאושרו עבור ההצעות הזוכות, ובהתאם לכך להמליץ על המשך הקצאת התקציבים.